

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

ИНСТИТУТ ЗА ИКОНОМИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

О Т Ч Е Т

за дейността

на Институт за икономически изследвания при БАН

през 2015 г.

София, януари 2016 г.

1. ПРОБЛЕМАТИКА НА ИНСТИТУТА ЗА ИКОНОМИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРИ БАН (ИИИ БАН) ПРЕЗ 2015 Г.

1.1. Преглед на изпълнението на целите (стратегически и оперативни) на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритети, съобразени с утвърдените научни тематики

През изминалата 2015 г. Институтът за икономически изследвания (ИИИ) при БАН продължи да се утвърждава като един от основните центрове в България за теоретични, научни и научно-приложни изследвания в областта на обществените науки и главно към развитието на икономическата и управленска школа на България. Научноизследователската дейност на ИИИ при БАН обхваща фундаментални и приложни изследвания, както и разпространението на научните резултати.

Приключените през 2015 г. научно-изследователски проекти, финансирани по линия на бюджетната субсидия на БАН допринасят съществено за обяснението и разрешаването на голяма част от поставените предизвикателства. Разработките надхвърлят чисто икономическото измерение на въпросите и чрез прилагането на мултидисциплинарен подход се опитват да изясняват важни въпроси в различни сфери на българската икономика.

В процеса на научната работа в ИИИ при БАН се спазват законовите правила, приети в рамките на БАН, във връзка със Закона за насърчаване на научните изследвания при условията и по реда на този Закон и в съответствие с Националната стратегия за научни изследвания, като се насърчава научноизследователската дейност с доказана значимост и международно признание, която включва научни изследвания, свързани с решаването на важни проблеми на страната в областта на икономиката, обществените процеси и човешките ресурси. През 2015 г. ИИИ при БАН се придържахме към приоритетите на БАН в съответствие с решенията на 33-то заседание на Общото събрание (ОС) на БАН за реструктурирането на Академията и преустройството на нейните специализирани научни звена (СНЗ).

Научната дейност на ИИИ при БАН съблюдава също приетите от Научния Съвет на ИИИ при БАН „Приоритети за изследователската дейност за периода 2014-2020 г.,” които дават рамката и насоките на работа на сътрудниците и са съобразени с Политика 1 и Политика 2 от „Програмата за стабилизацията и развитието на БАН през периода 2012-2014 г.” Приоритетите са съгласувани също с решенията на ОС на БАН.

1.2. Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020

Научноизследователската стратегия за развитие на научната дейност в ИИИ при БАН е насочена, съобразно задачите, залегнали в Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020 към възможностите за технологично и иновационно развитие на България. Тя е съобразена с целите на Иновационната стратегия на Република България и мерките за нейната реализация, насочени към повишаване конкурентоспособността на българската индустрия чрез укрепване на научния капацитет, на съвместни финансови инструменти в подкрепа на науката и иновациите и изграждане на центрове по компетентност в приоритетни за икономиката области.

Научноизследователските проекти обхващат различни аспекти на вътрешните и на външните икономически отношения на България, на състоянието на реалния сектор и

на финансите. Дават се реални оценки на състоянието и прогнози за бъдещето развитие на българската икономика, бизнеса и финансите в условията на слаб икономически растеж и на сравнително ниски перспективи за нарастването на инвестициите в ЕС. Институтът предлага също нови идеи относно разрешаването на основните икономически и социални проблеми на България.

Научните разработки са насочени към установяването на устойчива и интелигентна икономическа и социална среда, към повишаването на благосъстоянието на държавата като функция на иновационни методи и практики в реалния сектор при по-качественото използване на ресурсите на страната. Те също отразяват обективно и отрицателните практики в икономиката и социалната дейност, които слагат непреодолими бариери пред обществено-икономическото развитие на България.

Икономическата политика на България е тясно обвързана със социално-икономическите политики на ЕС. Основната цел е постигането на интелигентен, устойчив и приобщаващ икономически растеж и нарастването на заетостта в България.

България следва да усъвършенства прилаганите политики с цел избягването на структурното влошаване на публичните финанси, да извърши независим анализ на качеството на активите на цялата банкова система като я подложи на дълбочинен тест за устойчивост и в тясно сътрудничество с компетентните европейски органи. Корпоративното управление на финансовите посредници също така трябва да се подобри особено чрез преодоляването на риска от концентрация и експозиции към свързани лица и институции.

Дисбалансите в икономиката са също в сферата на пазара на труда, където следва да се приложи интегриран подход за групите от хора, които се намират в маргинално положение, а именно възрастните работници, младите хора, които не участват в никаква форма на заетост, образование и обучение. Основната насока е подобряването и увеличаването на участието в образователната система на децата.

Във външноикономически план за България остава от съществено значение диверсифициране на търговско-икономическите отношения с перспективни в търговско отношение държави в света в контекста на европейската насоченост на търговската политика. Развитието на българската икономика ще зависи от провежданите реални реформи, от намаляването на степента на регулиране на пазарните структури от страна на регулатори и институции и от поемането на политическа отговорност при вземане на решения.

Ето защо задачите на ИИИ при БАН са насочени към търсенето на решения за постепенно преодоляване на кризисните последствия в икономиката на България, за установяването на твърди устои, които биха позволили интензивното развитие на българската икономика и външна търговия и които биха допринесли за намаляване на икономическите и социалните разлики между България и другите страни-членки от ЕС28. Наложително е също подобряване на инвестиционния климат в страната, който до голяма степен зависи от усъвършенстването на правната система и най-вече от приемането на тези закони, които уреждат несъстоятелността на фирмите и на частните лица, както и преструктурирането на дълговете преди обявяването на несъстоятелност.

В този контекст благоденствието на българското общество се корени в прилагането на иновативни политики и добри практики при по-пълноценното използване на трудовия потенциал и на ресурсите на страната. Прилагането на целенасочен икономически и социален модел, съобразен с финансовите възможности на страната, както и провеждането на целенасочена инвестиционна политика са основа на икономическата

интеграция на България в ЕС и на усъвършенстване на управлението на страната в съответствие с добрите европейски практики, като се отчитат общо нестабилните перспективи за развитие не само в Европа, а и по света, свързани с напрегнатата политическа обстановка и новите предизвикателства, пред които се изправя икономиката на България.

Резултатите от изпълнените научноизследователски проекти са съобразени с изискванията на приоритетите на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020, които са залегнали и в тези на ИИИ при БАН.

1.3 Полза/ефект за обществото от извършваните дейности

През отчетната година с краен срок на завършване през 2015 г. бяха приключени **13** проекта от научноизследователската програма на института, като бяха постигнати редица съществени резултати и ползи за икономиката на страната. Анализирани са настоящето състояние и перспективите на социално-икономическото развитие на България като страна членка на ЕС. Беше дадена оценка на финансовия и в частност на банковия сектор на България и преразпределението на пазара на финансови услуги. Бяха формулирани необходими промени в данъчната система. Анализирани са проблемите на пазара на труда, като ниската заетост и високата безработица, продължават да бъдат пречка пред растежа. Очертани са демографските проблеми и ограничителната им роля върху икономическия растеж.

Дефинирана е конкурентоспособността и ефективността на индустриалния сектор в съпоставка с тази на останалите основни икономически сектори. Направена е оценка за перспективите и възможностите за развитието на фона на сложилите се изменения в структурното развитие между основните сектори в страните от ЕС.

Открити са основните предпоставки за интегриране на селскостопанската и продоволствената политики като структурни елементи на аграрната политика. Изведен е комплекс от явления и зависимости на база показатели, характеризиращи предпоставките за интегриране на продоволствения аспект - норми и структура на потребление, осигуряване на страната с продоволствие, продоволствена независимост.

Анализирана е спецификата на социалния капитал (СК), в цялост, и на компонентите на доверието, като основна предпоставка за проявление на СК в хоризонтален и във вертикален план (съпричастност и лидерство). Оценено е, че СК е в пряка връзка с мотивационните техники във фирмата.

Оценена е ефективността на стойностния подход във финансовото управление на компаниите в страната от гл. т. на нейното отражение върху финансовото им състояние. Оценена е в теоретичен аспект тенденцията за бъдещото развитие на компаниите, което е особено полезно за инвеститорите, търсещи възможност за инвестиции в акции.

Анализирани са особеностите на «корпоративна социална отговорност (КСО) на българските фирми. Изследван е панел от фирми, и са дефинирани препоръки с цел усъвършенстване на КСО на ниво държава, фирми, неправителствени организации, висши училища, работодателски организации и синдикати. Анализирани са промените в принципите на корпоративно управление на страните членки на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Извеждат се нови подходи за анализ към проблемите на корпоративното управление. Дефинира се институционалната природа на съвременната корпорация същностните и специфичните черти на

съвременната фирма.

Обоснован е приносът на съвременните информационни и комуникационни технологии за понижаване на разходите, повишаване на качеството и ефективността при създаване на туристически продукти.

Във външноикономически аспект се изяснява, че програмата за конкурентоспособност на банковата система на ЕС е допринесла в най-голяма степен за органичен ръст на банковите групи чрез сливане и изнасяне на дейности зад граница. Като основен недостатък е посочена липсата на предварителни договорености за споделяне на ефектите от трансгранична неплатежоспособност. Анализирани са предизвикателствата пред съвременната банкова система на България, определени основно от пълноправното членство в ЕС. Доказано е, че предимствата от това членство не се използват в пълен обхват поради непрякото прилагане на европейските директиви, тъй като България не е държава-членка на Еврозоната.

Изтъкнати са институционалните инициативи за регионална икономическа и финансова интеграция в Югоизточна Европа за адаптиране на финансовите пазари на страните – кандидатки за членство в ЕС. Анализирана е ролята на „Стратегия 2020 за Югоизточна Европа” на Съвета за регионално сътрудничество. Направена е оценка на динамиката, географската и стоковата структура на външнотърговските отношения на България с държавите и регионите за сключване на споразумения за икономическо партньорство в Африка.

1.4. Взаимоотношения с други институции

Сътрудниците на института изпълняваха редица национални проекти, финансирани от други научни институции, участваха в международни проекти, финансирани от международни институции и програми като Европейската Комисия, Европейският социален фонд и др. По линия на „проектите, финансирани от други научни институции или висши училища, финансирани от бюджетна субсидия” са завършени **2** проекта. По линия на проекти, финансирани от национални фирми, са завършени **2** проекта. Проектите, финансирани от Оперативни програми на структурните фондове са **10**. По линия на други европейски и международни програми и фондове са завършени **3** проекта. Проектите, финансирани от Националните фондове, по договори с министерства и други ведомства са **2**. По линия на проектите в рамките на договори и спогодби на ниво Академия са приключени **2** проекта.

Сътрудници на института участват в Експертни групи, формирани в рамките на министерства и фирми. Анализите и експертните становища допринасят за разрешаването на актуални проблеми на икономическото развитие на страната и за утвърждаването на ролята и признанието на способността на сътрудниците на института да вземат решения по важни за икономиката на страната практически проблеми.

През годината редица сътрудници на ИИИ при БАН взеха участие в пресконференции в БТА, бяха интервюирани от различни медии, участваха в ТВ публицистични предавания и т.н. И тази година връзките с обществеността бяха интензивни.

Институтът е организатор и съорганизатор на конференции в страната. През 2015 г. ИИИ при БАН участва в организацията и провеждането на **12** срещи и конференции. Сътрудниците на ИИИ при БАН са взели участие в **20** конференции с международно

участие в страната и в **42** национални конференции и срещи. Сътрудници на ИИИ при БАН са взели участие в **17** конференции в чужбина.

На основата на Спогодба за научно сътрудничество между БАН и Македонската Академия на науките и изкуствата (МАНИ) бяха осъществени: размяна на посещения с изследователска цел между сътрудници на ИИИ при БАН и представители на МАНИ, взаимни посещения на конференции, съвместни проекти.

Сътрудници на ИИИ на БАН участваха в работата на Центрове на БАН в някои от големите градове в България и в изграждането на научно-изследователски центрове между БАН и Университети в страната.

От началото на 2015 г. към ИИИ при БАН беше учреден „Ресурсен Център за Икономически Изследвания на Азия” (РЦИИА). Дейността на Ресурсния център през годината беше изпъстрена с осъществяването на контакти и посещения на учени от редица страни от Азия. Беше осъществен проект с Република Корея и обмен на делегации. Богатата едногодишна дейност на РЦИИА е представена подробно по-долу в годишния отчет.

1.5. Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции

Проектът *„Цели, приоритети и политики за изпълнение Стратегията за демографско развитие на Република България”* по поръчка на заместник-министър председателя и министър на труда и социалната политика, по договор № ДУ-22/22.06.04.2015 г., сключен между МТСП и БАН с ръководител *проф.д-р Веселин Минчев* намери израз в разработването на подробен доклад, който обхваща всички особености на демографското развитие на България. Изтъкнати са историческите факти, които предопределят демографската политика в България и които адресират актуални за демографското развитие проблеми. Дават се предложения за тяхното преодоляване чрез насърчаване на раждаемостта, намаляване на смъртността и нарастването на продължителността на живота. Анализирани са възможностите за нарастване на населението на фона на влиянието на външната и на вътрешната миграция. Определени са различни хипотези относно намаляване на различията, свързани с различната етничност на населението.

Проектът *„Социално икономически анализ за нуждите на ОПРР за периода 2014-2020 г.”* с ръководител *глас. д-р Яна Кирилова* има за резултат изготвяне на социално-икономически анализ на българските райони и представяне на получените резултати чрез SWOT анализ. В този контекст е разработен сравнителен анализ на междурегионалните различия спрямо средното ниво на ЕС. Оценени са междурегионалните и вътрешнорегионалните различия за районите от ниво NUTS II. Изследвани са специфичните териториални характеристики на районите в България, както и градското развитие. Анализирани са националните секторни политики от регионално значение, които остават извън политиката на устойчиво градско развитие, капацитета и възможностите за управление и изпълнение на проекти, източниците на финансиране на регионалното развитие, които ще бъдат на разположение за периода 2014-2020 г.

Проектът *«Оценка на възстановяването на разходите за водни услуги.»* с ръководител *Борислав Тафраджийски* има за цел разработването на подход за определяне на ресурсните разходи и разходите за опазване на околната среда при оценката на възстановяването на разходите, както и подход за определяне на приноса на различните

водоползватели към възстановяването. Извършен е преглед на съществуващи документи в тази област, касаещи подобни оценки в други страни-членки на ЕС. Проследени са научни и научно-приложни разработки и други документи, свързани с осигуряване на пълното прилагане на чл. 9 от Рамковата директива за водите. Изготвени са дефиниции за ресурсните разходи и разходите за околна среда. Разработени са национални методики за изчисляване на разходите за околна среда и ресурсните разходи. Разработен електронен инструмент за изчисляване на ресурсните разходи и разходите за околна среда.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2015 Г.

2.1.Едно най-значимо научно постижение

В проекта *“Годишен доклад 2015 – Икономическо развитие и политики в България: оценки и очаквания”* с ръководител проф.д-р Искра Белева участват 11 сътрудника от ИИИ при БАН. Представени са очаквания за икономическия растеж през 2015-2017 г. на основата на анализ на динамиката на брутния вътрешен продукт и на неговите компоненти от страна на крайното използване, производството и разпределението на дохода. Анализирани са компонентите на платежния баланс и влиянието им върху факторите на растежа. Направени са изводи за конкурентоспособността на българския износ, основан на ниско заплащане на труда, стратегия, която не е печеливша в дългосрочен план. Финансовата стабилност се анализира като необходимо, но не и достатъчно условие за постигане на икономически растеж и благополучие за хората. Посочва се необходимостта от промени в данъчната система. Констатира се начало на промени в банковата сфера, свързани с преразпределение на пазара на финансови услуги. Паричната политика се разглежда в контекста на Валутния борд в страната, като се правят изводи относно нейната стабилност и ефекти върху растежа. Проблемите на пазара на труда – ниската заетост и високата безработица, продължават да бъдат пречка пред растежа. Акцентът пада върху демографските проблеми и ограничителната им роля върху растежа.

Изведени са основните политики в част от Оперативните програми за развитие от периода 2007-2013 г. Оценен е техният принос за развитие на основните фактори на производството като: труда, човешкия фактор, науката и иновациите, транспортната инфраструктура, околната среда и общата селскостопанска политика. Идентифицирани са основните проблеми във връзка с изпълнението на политиките от първия програмен период по всяка една от разглежданите оперативни програми. Посочени са насоките и възможните политики в новия планов период, които биха работили за по-нататъшно развитие на факторите на производството и повишаване на икономическия растеж в страната в средносрочен план. Изведени са обобщения и са направени препоръки в контекста на икономическото развитие и политиките в България и изискванията за следващия програмен период 2014-2020 г. Докладът е публикуван на български и английски език.

2.2. Едно най-значимо научно-приложно постижение

Проектът *„Интегрирано управление на отпадъците в българските региони-предизвикателства и последици”* с ръководител доц.д-р Николай Чкорев прави опит за систематизация на основополагащите принципи, изграждащи съвременната визия на ЕС в областта на управление на отпадъците. Откроена е ролята и отговорностите на всички участници в този процес в условията на България, като вниманието е

фокусирано най-вече в кметствата и общините. Посочени са препятствията и ефектите от прилагането на добрите практики и готови решения на територията на българските региони в светлината на успехите на страни- членки на ЕС в областта на интегрираното управление на отпадъците.

3. МЕЖДУНАРОДНО НАУЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО НА ЗВЕНОТО

Проектът *„Регионализация и европейска интеграция в България и Румъния – сравнително изследване”* с ръководители *проф. д-р Митко Димитрови* и *проф. д-р Искра Христова-Балканска*, намери израз в съвместна публикация, на книга *„Регионализация и европейска интеграция на България и Румъния: Сравнителен анализ”*, съгласно плана съгласуван между Института за икономически изследвания при БАН и Института по национална икономика при РАН.

Постигнато е общо мнение, че в условията на интеграция в ЕС, социалните и икономически проблеми на България и Румъния имат редица сходства с някои разлики. Изтъкнато е, че се налага необходимостта от въвеждането на нови подходи и инструменти в подкрепа на регионалното развитие в двете страни. След 2014 г. започва нов програмен период на политиката на сближаване на ЕС, което означава, че значението на подобряването на национално и на регионално равнище на прилаганите политики на ЕС нараства. Акцентът пада върху подобряването на политиките, отговорни за насърчаването на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) и Европейските структурни фондове. Доказано е на регионално равнище, че ПЧИ в България след кризата са на ниско равнище и единствено финансирането по линия на Фондовете допринася за развитието на някои отрасли на българската икономика. Изтъкната е необходимостта от ефективното използване на тези Фондове, но единствено тези финансови ресурси не могат да допринесат за възстановяването на българската, а и на румънската икономика след икономическата криза. Изтъква се, че като участници в "инвестиционния план Юнкер" усилията на България и Румъния са насочени към по-доброто прилагане на Кохезионната политика на ЕС, на примера на предишния често несполучлив опит, споделян от двете страни.

Обосновават се предпоставките за финансирането на регионалното развитие от държавния бюджет и насоките на децентрализацията на общинските финанси в съчетание с прилагането на средствата от ЕС и други средства и финансови инструменти. Оценява се значението на координираността и публичната отчетност на инвестициите в подкрепа на регионалното развитие. Въпросите на съответствие с изискванията на ЕС се разкриват във връзка с постигането на адекватно функциониране на системата за публичен финансов и управленски контрол и повишаване на ефективността на инвестициите.

Анализирано е социалното и икономическото развитие на България в териториален план, като са очертани спецификата на всеки регион, и се правят изводи и препоръки на съответните сценарии за бъдещо развитие. Разгледани са три аспекта на регионалното развитие: демографски, социален и икономически. Направени са сравнения и аналози с развитието в Румъния и добри практики в други страни от ЕС. Анализирано е доколко провежданите политики подпомагат крайната цел на такова развитие - да се постигне по-бърз икономически напредък в България, за да се приближи по-скоро до средното равнище за икономическо развитие на ЕС-28.

Систематизирани са основните тенденции в консолидационните процеси на фондовите борси в ЕС и са анализирани факторите, които влияят на тези процеси. Очертани са

най-важните фактори, които влияят върху капиталовите пазари в четири страни в Дунавския регион – България, Румъния, Хърватия и Словакия като икономическа активност, предприемачество, дълбочина на капиталовия пазар, защита на инвеститорите и корпоративно управление, данъци и социална среда.

4.УЧАСТИЕ НА ЗВЕНТО В ПОДГОТОВКАТА НА СПЕЦИАЛИСТИ

В рамките на ИИИ при БАН действа Дискусионен семинар *"АГОРА"* който допринася съществено за изявата чрез публични лекции на сътрудниците на Института.

През 2015 г. в Института се обучаваха общо **11** докторанти, от които **1** чуждестранен от Р Гърция. През 2015 г. отчислени с право на защита са **8** докторанти, като един от тях е прекратил докторантурата си по свое желание. По обявения допълнителен конкурс за прием за учебната 2014/2015 е зачислен **1** докторант. Останалите новозачислени докторанти са в самостоятелна форма на обучение и един задочно платена форма. По заявка от Института, през м.юли 2015 г. БАН публикува обява за конкурс за прием на редовни и задочни докторанти, с финансиране от държавата. За обявените 8 места за задочно обучение, бяха подадени документи от 2-ма кандидати, като нито един от тях не се представи успешно и няма да има новозачислени от редовния конкурс за учебната 2015/2016 г. Предстои в 2016 г. допълнителен конкурс.

Обучението на докторантите се извършва по утвърдени от Научния съвет индивидуални планове за работа. Изпитите се полагат в предвидените срокове с малки изключения. През годината бяха проведени специализирани курсове за докторанти съгласно правилника на ЦО, а именно: Обучителен специализиран курс по *"Методология на научните изследвания"* с лектор *проф. д.ик.н. Росица Чобанова*. В специализирания курс участваха докторанти от всички форми на обучение, както и външни за системата на БАН.

Информацията за семинарите и обучителните модули в института се публикуват както на сайта на ИИИ, така и на сайта на Съюза на учените в България и ЦО на БАН. Докладите се отпечатват в *"Дискусионни материали"*, издание на ИИИ при БАН, като екземпляр се предоставя и на Народната библиотека. В специализирания курс участваха докторанти от всички форми на обучение, както и външни за системата на БАН.

Почти всички обучавани докторанти в ИИИ при БАН, които отговаряха на определените условия, посещаваха обучителни и специализирани курсова по съвместен проект на ИИИ при БАН с Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ) *"Повишаване качеството на образованието и на научните изследвания в областта на бизнес-инженерството за изграждане на икономика, основана на знанието (иновациите) и финансите"*, като: *"Иновации и трансфер на приложни знания и технологии"*, *"Иконометрия"* и др.

През отчетния период работата на Научния съвет, свързана с докторантите се основаваше на Правилника за провеждане на докторантурите в института и Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за икономически изследвания при БАН.

Продължава сътрудничеството с Европейския институт за висши изследвания в областта на мениджмънта, който ни предоставя информация за докторантските семинари на 7 Европейски Асоциации. Институтът съдейства на докторантите да провеждат обмяна на опит и набиране на допълнителна информация чрез специализации в чужбина и участие в международни семинари. През 2015 г. има

покани от ЦУ на БАН за кандидатстване на специализанти, докторанти и академичен състав във всички научни направления за Норвегия, Исландия и Лихтенщайн, но от ИИИ при БАН. Докторантите не се възползваха от тези възможности.

Продължава сътрудничеството на ИИИ на БАН с Университети с цел разширяване на преподавателската дейност на сътрудниците от Института. Сътрудничеството със Стопанския факултет на ВТУ "Св. Св. Кирил и Методий" продължава с години, както при обучението на бакалаврите, така и на магистрантите, по специалностите: „Финанси на предприятията“, „Бизнес администрация“, „Банково дело“, „Международна икономика“, „Стопанско управление“, „Счетоводство и контрол“, „Маркетинг“. През 2015 г. продължава дистанционната форма на обучение по 8 специалности. Сътрудници на Института са преподаватели в Съвместната магистърска програма между ИИИ на БАН и ВТУ "Св.Св. Кирил и Методий".

Институтът осъществява сътрудничество с Икономическия университет Варна и с Варненския свободен университет "Черноризец Храбър". Сътрудници на института участват в обучението на бакалаври и на магистранти при Варненския свободен университет, както и в изработването на учебни планове и в организацията на учебния процес.

През 2015 г. продължава сътрудничеството на Института със Стопанския факултет на Тракийския университет, Стара Загора по програма "Финанси". Към момента там са ангажирани 5 сътрудника от института.

Сътрудници на Института участват в съвети и комисии на академични и административни структури. Институтът е регистриран в Мрежа за разпространение на научни статии в сферата на икономическата наука (Research Papers in Economics), в която участват учени от 73 държави.

Информация за Научния съвет на звеното

Съставът на Научния съвет е избран на Общо събрание на учените на 24.10.2011 г. Научният съвет на института включва 19 членове. От тях: чл. кореспондент – 1, професори – 17 и доценти – 1; с научната степен "Доктор на науките" – 6 и с образователната и научна степен "Доктор" – 13.

Дейността на Научния съвет се основава и се осъществява изцяло в съответствие със Закона на БАН, Устава на БАН, Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на ИИИ при БАН, Временния правилник за дейността на Научния съвет при ИИИ при БАН (приет на 06.12.1995 г.), Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за икономически изследвания при БАН (приет с Протокол № 5 от 20.04.2011 г.) и др.

През 2015 г. са проведени общо 10 заседания, разпределени така: 10 месеца – по 1 заседание и 2 месец (август и септември) – без заседание. Научната критика в съвета е на добро ниво. Активност проявяват всички негови членове.

Съгласно функциите на съвета, регламентирани от законови и други ведомствени и вътрешни нормативни документи, дейността на Научния съвет през отчетния период е в следните направления: Учредяване на Ресурсен център за икономически изследвания на Азия; Предложение за изменение и допълнение на Правилника за вътрешния трудов ред в ИИИ при БАН, съгласно писмо на ЦУ на БАН за промяна на условията за разрешаване ползването на неплатен отпуск повече от 1 месец; Приемане на завършени планови и договорни изследвания.

През 2015 г. на заседания на *Научния съвет* са приети за завършени 11 научноизследователски проекти, от които 4 колективни и 7 – индивидуални. Във връзка с проектите в Научния съвет предварително са утвърдени съставите на Експертните съвети за обсъждането им и са избирани рецензенти.

През отчетния период в Научния съвет са приети 10 теми за научноизследователски проекти, от които 2 колективни и 8 индивидуални за включване в научноизследователската програма на института.

През 2015 г. с решение на Научния съвет се удължи срока (със 6 месеца) на изпълнение на 6 проекта, от които 2 колективни и 4 индивидуални проекта. Удължаването на срока на изпълнение на част от проектите е свързано с участието на индивидуални изпълнители или на членове на авторски колективи в разработването на Годишния доклад на института за 2015 г. През отчетния период беше обсъден и приет *Годишния доклад на ИИИ при БАН за 2015 г.* на тема "Икономическо развитие и политики в България: оценки и очаквания. Тема на фокус: "Политики за икономическо развитие в оперативните програми и Общата селскостопанска политика в периода 2007-2013 г."

През 2015 г. на заседание на Научния съвет (Протокол № 8/07.10.2015 г.) беше обсъден *Доклад за хода на изпълнението на научноизследователската програма на института, съгласно решение на НС (Протокол № 7/02.07.2014 г.) за текущ контрол.*

Кариерното развитие на научния състав на института е от особено значение за ИИИ при БАН. През 2015 г. се проведе конкурс за заемане на академичната длъжност "професор" за нуждите на секция "Регионална и секторна икономика". На заседание на Научния съвет на ИИИ при БАН (Протокол № 7/08.07.2015 г.) за тази длъжност беше избрана доц. д-р Дарина Русчева.

През 2015 г. на гл. асистент д-р Виктор Йоцов беше призната академичната длъжност "доцент", придобита в УНСС. Бяха проведени и два конкурса за заемане на академичната длъжност "гл. асистент".

През 2015 г. беше удължен с една година срока на трудовия договор на: проф. д-р Дарина Русчева, на доц. д-р Матю Матев и на доц. д-р Николай Чкорев.

Научният съвет на ИИИ при БАН, със свое решение подкрепи предложението за награждаване на проф. д-р Митко Димитров със знака "проф. Марин Дринов" на лента.

Научни награди

Доц. д-р Алла Кирова, доц. д-р Ирена Зарева и доц. д-р Матю Матев бяха удостоени с Грамота за научно-приложен принос от конкурса за високи научни постижения на Съюза на учените в България (СУБ) за 2015 г. за монографиите „Съхранение и развитие на човешкия капитал в образованието и науката в България”, Акад. издателство „Проф. М. Дринов“, 2012, 256 с. и „Висшето образование и науката в България“ (икономически, социални и джендър измерения). Акад. издателство „Проф. М. Дринов“, 2014, 326 с.

Доц. д-р Радостина Бакърджиева получи награда относно значим доклад в областта на устойчивото развитие от Академия за устойчивост и иновации. Получи и Почетна грамота за значим принос в организирането и провеждането на конкурс „Млад икономист 2015”.

Ас. д-р Едуард Маринов получи Грамота от конкурса на Съюза на учените в България за научни постижения в дисертация на тема „Регионална икономическа интеграция в Африка”.

Професионалната колегия на ИИИ на БАН участваше активно в страната и в чужбина в теоретични и приложни изследователски програми по договори с вътрешни и международни научни организации. Включването на сътрудниците на института в научно-приложни проекти, експертни решения, пресконференции отразява ползата за обществото от разширяването на познанията във вътрешно и външно икономическата сфера. Цялостната научна практика на сътрудниците на ИИИ при БАН е съобразена с потребностите на българската икономическа, социална и управленска действителност.

Издателска и информационна дейност на звеното

Институтът поддържа активна издателска дейност чрез единствените в страната реферирани списания в областта на икономиката – „Икономическа мисъл” и „Икономически изследвания”, публикува енциклопедични и монографични издания.

Списанието "Икономическа мисъл" публикува годишно 6 книжки, в които се отразяват актуални изследвания по широк кръг въпроси от български и чуждестранни учени. Актуалността на проблематиката и утвърденият авторитет на списанието провокира интереса на редица изследователи да предлагат материали за публикуване. Списанието се издава с финансовата подкрепа на УНСС. То се реферира от JEL-EconLit, най-известната и авторитетна институция за рефериране на публикации в областта на икономическите науки в света.

Списанието „Икономически изследвания” се реферира от JEL-EconLit. Сключени са договори с Elsevier и EBSCO Publishing за рефериране и включване на статиите на списанието в най-големите бази данни в света – SCOPUS И EBSCO. От началото на 2008 г. статиите се рецензират по т. нар. “double blinded” принцип, т.е. не само авторите не знаят кои са рецензентите, но и рецензентите не знаят кои са авторите.

Изработена е и се актуализира постоянно WEB-страница на списание ”Икономическа мисъл” и списание ”Икономически изследвания”. Двете списания се разпространяват чрез абонамент, изпращат се до най-големите национални и университетски библиотеки в света чрез служба „Библиотечен обмен ” на БАН и се продават он-лайн чрез най-голямата виртуална библиотека за списания от Централна и Източна Европа – CEEOL.

Публично-информационна дейност

1. Дискусии	Проведени	Присъствие на медии			Зададени въпроси
	9	21			4
2. Пресконференции	Проведени	Присъствие на медии			Зададени въпроси
	5	158			38
3. Съобщения за медиите	Изпратени	Източници на отразяване			Информации
	29	317			472
4. Присъствие в медиите	Вестници	Списания	Радио	TV	Интернет
	41	4	8	16	248
5. Информации	В печата	В Интернет		Интервюта	Радио и TV репортажи
	60	345		19	48

Финансов отчет за 2015 г.

Приходите от бюджетната субсидия и собствени средства през 2015 г. възлизат на 1 141 646 лв. Разходите са 1 163 520 лв., от които 855 665 лв. от субсидия и 307 855 лв. от собствени средства.

Разходите имат следната структура (лв.)

Заплати и възнаграждения за персонала	1 197 181
в т.ч.	
заплати и възнаграждения	906 065
обезщетения	15 691
Осигурителни вноски за ДОО от работодател	85 288
Здравно-осигурителни вноски от работодател	35 548
Вноски за ДЗПО	8 066
Издръжка	109 051
в т.ч.	
материали	8 781
вода, горива, енергия	25 315
разходи за външни услуги	43 669
командировки	11 908
данъци	16 439
други	2 939
Разходи за членски внос	1 400
Разходи за антивирусна програма	2 141

Приходите извън субсидията се формираха от абонаменти на списания “Икономическа мисъл”, списание “Икономически изследвания”, от договор по Българо-Швейцарска програма и договори с други институции, от такси за обучение на докторанти, от договори по съвместни магистърски програми с ВТУ “Св. Св. Кирил и Методий” и Тракийски университет – гр.Стара Загора, и от стопанска дейност.

От началото на годината в Института се изплащаха редовно хонорари по магистърска програма с ВТУ “Св. Св. Кирил и Методий”, за сп. “Икономическа мисъл”, списание “Икономически изследвания”, а също така и за изготвяне на рецензии на планови

разработки, участия в научни съвети, за научни журита за придобиване на научни степени и заемане на научни длъжности и изпитни комисии.

Разходите за издръжка се покриват от собствени средства. В §10-15 (Материали) се включват и активи със стойност под 1000 лв., след което те се завеждат задбалансово. Разходите за външни услуги включват: телекомуникационни, обяви за конкурси, печатарски услуги за издания на Института, автореферати, софтуер, научни мероприятия, консултации за изменения на програмни продукти, ремонт на техника, ВиК, асансьорни, охранителни и други услуги. Разходите за командировки в страната и чужбина са предимно за участия на сътрудници в научни мероприятия и за работа по “Българо-Швейцарската програма.